

27.2.2017

Tuusulan kunta/kaavoitus
Salminen Benita
PL 60
04301 TUUSULA

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon lausunto asemakaavaehdotuksesta, Kauppatie II, Hyrylä, Tuusula

HEL 2017-001714 T 10 03 01

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo arvioi asemakaavan muutosta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Asemakaavan muutoksen kohteena ovat Hyrylän keskustassa Tuusulassa sijaitsevat kiinteistöt RN:o 4:6, 4:20, 4:22, 4:52 ja 4:93 sekä niitä ympäröivät katu- ja liikennealueet. Alue sijoittuu Kauppatien ja Hyrylän tien väliin.

Kaavaselostuksessa kuvaillaan ja perustellaan asemakaavaratkaisua. Kulttuuriympäristön säilyttämisen laajuutta ja toisaalta tavoitetta riittävän tehokkaasta ja kaupunkimaisesta rakentamisesta on puntaroitu. Samoin suunnittelualueen kapeus tuottaa suunnittelulle rajoitteita mm. pysäköinnin järjestämisen ja asuinrakennusten pohjaratkaisujen suunnittelun osalta.

Suunnittelualue on kulttuurihistoriallisesti merkittävää Hyrylän vanhaa kaupparaittia. Raitin varrella sijaitsee entinen Isä Arsenin pappila, joka on saanut nimensä, kun varuskunnan ortodoksisurakunnan pappi hankki rakennuksen omistukseensa vuonna 1896. Vuodesta 1922 rakennuksessa toimi Elannon kauppa. Rakennuksen ulkoasu on muuttunut useaan otteeseen. Mm. ikkunoita on suurennettu myymälän näyteikkunoiksi. Ravintola Päämaja on toiminut pitkään rakennuksen luonnonkivilohkareista perustetussa kellarikerroksessa. Ravintolaa varten kellaritilaa on syvennetty ja laajennettu. Sisäpihalla on ravintolan laaja terassialue katoksineen. Hyrylän tien varrella on Elannon aikainen betoni- ja tiilistä muurattu varastorakennus. Entinen pappilarakennus on paikallishistoriallisesti merkittävä ja se on harvoja Hyrylän liikekeskustan säilyneitä 1800-luvulla rakennettuja asuinrakennuksia. Rakennuksella on pitkä historia ja moninaiset vaiheet osana Hyrylän rakentumista. Valitet-

27.2.2017

tavasti kuitenkin Päämaja-rakennuksen tekninen kunto on huono ja on myös ongelmallista, että se on jäänyt ympäristöönsä nähden "kuoppaan". Kuntoselvityksen mukaan rakennuksen säilyttäminen edellyttäisi laajamittaista rakenteiden uusimista. Lisäksi ympäristön korkeusasemia tulisi muokata siten, että rakennuksen sijainti kadun varrella palautuisi. Rakentamistehokkuuden näkökulmasta "Päämaja" -rakennuksen säilyttäminen vähentäisi kortteliin sijoitettavan rakennusoikeuden määrää noin 2500 k-m². Tuusulan rakennuskulttuurin ja maiseman inventointiluonnoksessa kohteen suojelusuositus on seuraava: Merkittävät kohteet, jotka ovat paikallisesti, mahdollisesti kokonaisuuden osana tärkeitä. Kohteita, jotka ovat vähintään kohtalaisen hyvin säilyneitä ja edustavat Tuusulan rakennuskulttuurin arvokasta osaa. Ne sisältävät yleensä useita arvonäkökulmia. Suojelusuositus: Rakennuksia saa purkaa vain erityisen pakottavasta syystä, joka täytyy perustella alan asiantuntijoita apuna käyttäen. Mahdollisissa muutoksissa tulee säilyttää rakennusten historiallinen ilme. Kevyet ja pienehköt laajennukset ovat mahdollisia.

Kauppatie 4:ssä sijaitsee 1960 ja 1974 rakennettu Osuuspankin talo, joka edustaa melko tyypillistä 1960-luvun liikerakentamista, jossa katu-taso on varattu liikkeille ja toiseen kerrokseen sijoitettiin asunnot.

Osuuspankin 1960-luvun kiinteistön ja Isä Arsenin pappilan välissä on 1930-luvun tiilirakenteinen ja rapattu Lemmelän kauppiastalo, joka on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan. Rakennus on mainio esimerkki Hyrylän varhaisesta liikerakentamisesta ja rikastuttaa ympäristöään myönteisellä tavalla. Rakennus on arvotettu luokkaan 2 Tuusulan rakennuskulttuurin ja maiseman inventointiluonnoksessa.

Maakuntamuseon kannanotto:

Asemakaavaehdotus edellyttää kaikkien suunnittelualueen rakennusten paitsi ns. Lemmelän kauppiastalon purkamista. Lemmelän talon kaksikerroksinen 1930-luvun rakennus säilytetään suojeltuna rakennuksena osana uutta asuinrakentamista kertomassa paikan historiasta ja rikastuttamassa ympäristöään. Havainnekuvan perusteella uudisuunnitelmassa on onnistuneella tavalla otettu huomioon säilyvä 1930-luvun rakennus. Maakuntamuseo pitää rakennuksen suojelumääräystä asianmukaisena.

Paikalla sijaitsevat rakennukset ovat historiallinen kerrostuma Hyrylän 1900-luvun alkupuolen rakentumisen vaiheesta. Ne ovat omintakeisia aikansa asuin- ja liikerakennuksia, jotka luovat Kauppätien ja Hyrylän-tien varren juurevaa kulttuurihistoriasta ammentavaa ilmettä. Entisen pappilan säilymisedellytyksiä on selvitetty erilaisia suunnitteluvaihtoeht-

27.2.2017

toja tutkimalla ja kuntoselvityksen avulla. Näiden perusteella arvoituna rakennuksen säilymisedellytykset ovat heikot.

Paikallishistoriallisesti tärkeiden rakennusten purkaminen on aina valittava menetys. Etenkin kun rakennukset ovat edelleen käytössä ja niillä on vakituiset käyttäjänsä. Jotta suunnittelualueen nykyilme ei unohtuisi, maakuntamuseo pitää tärkeänä, että aluetta vielä dokumentoidaan valokuvaamalla ja kuvat liitetään esimerkiksi Tuusulan museoiden kuvakokoelmiin. Myös entisen pappilan perustuksen luonnonkivien jatkokäyttöä tulee tutkia.

Maakuntamuseo korostaa, että uudisrakentamisen toteuttamisvaiheessa Lemmelän talon kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen turvataan ja sen asema osana uudissuunnitelmaa toteutetaan havainneaineiston mukaisena.

Lisätiedot

Sari Saresto, tutkija, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Tiina Merisalo
museonjohtaja

Tiedoksi

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu